

УДК: 351

DOI: [https://doi.org/10.32689/2617-2224-2019-5\(20\)-15-23](https://doi.org/10.32689/2617-2224-2019-5(20)-15-23)

**Александров Олександр
Володимирович,**

старший викладач кафедри публічного адміністрування, Міжрегіональна Академія управління персоналом, 03039, Київ, вул. Фрометівська, 2, тел.: (044) 490 95 00, e-mail: shadow_hynxie@i.ua

ORCID: 0000-0002-5093-9644

Александров Александр Владимирович,
старший преподаватель кафедры публичного администрирования, Межрегиональная Академия управления персоналом, 03039, Киев, ул. Фрометовская, 2, тел.: (044) 490 95 00, e-mail: shadow_hynxie@i.ua

ORCID: 0000-0002-5093-9644

Aleksandrov Alexander Vladimirovich,

Senior Lecturer, Department of Public Administration, Interregional Academy of Personnel Management, 03039, Kyiv, Str. Frometivska, 2, tel.: (044) 490 95 00, e-mail: shadow_hynxie@i.ua

ORCID: 0000-0002-5093-9644

ПИТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ВЛАДИ У ПРАЦЯХ ВІТЧИЗНЯНИХ ТА ЗАРУБІЖНИХ МИСЛИТЕЛІВ

Анотація. Досліджено питання інформаційно-аналітичної діяльності органів влади у працях вітчизняних та зарубіжних мислителів. Розкрито сучасні наукові напрацювання щодо потреб в аналітичній управлінській діяльності, які визначаються кількома умовами. По-перше, управління як високотехнологічна діяльність характеризується зростаючою кількістю різної інформації, що не підходить для безпосереднього використання управліннями, адже вимагає спеціальної обробки з урахуванням прийнятої парадигми управління та вирішених завдань. По-друге, сучасне управління стає більш динамічним та ситуативним, що призводить до зростання потреб в інформаційних даних для прийняття правильного рішення щодо їх задоволення. Інформаційно-аналітичні структури на підставі складених рекомендацій забезпечують діагностику ситуацій для сприй-

няття суспільних тенденцій, запобігають формуванню негативної громадської думки та потенційним конфліктам.

Обґрунтовано, що інформаційно-аналітична система забезпечення державного управління повинна враховувати різноманітність процесів прийняття державно-управлінських рішень та специфіку діяльності державних службовців усіх категорій на різних етапах процесу прийняття рішень.

Визначено, що інформаційно-аналітичне забезпечення необхідно при реалізації таких завдань:

- аналіз та моніторинг стану об'єктів управління;
- якісний контроль за виконанням рішень і ефективність роботи механізмів управління;
- аналіз зовнішніх і внутрішніх проблемних ситуацій та їх прогноз;
- документальне оформлення управлінських рішень та процес підготовки їх прийняття;
- аналіз якості прийнятих рішень;
- експертиза щодо запропонованих рішень та проблем тощо.

Доведено, що інформаційно-аналітична діяльність має ряд цільових направленостей на вирішення ситуацій, які вимагають прийняття державно-управлінських рішень і полягають у здійсненні певних дій щодо моніторингу накопиченої інформації, її структурування, прийняття рішень для одержання додаткової інформації за новим вихідним завданням тощо. Як найбільш загальне визначення мети інформаційно-аналітичної діяльності необхідно розглядати створення певних інформаційних продуктів, де необхідним є дотримання, як мінімум, трьох вимог щодо наукового обґрунтування, правдивості та своєчасності інформації.

Ключові слова: інформаційно-аналітична діяльність органів влади, державно-управлінські рішення, інформаційне забезпечення державних органів, аналітична інформація, продукти інформаційного ринку.

ВОПРОС ИНФОРМАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ОРГАНОВ ВЛАСТИ В ТРУДАХ ОТЕЧЕСТВЕННЫХ И ЗАРУБЕЖНЫХ МЫСЛИТЕЛЕЙ

Аннотация. Исследованы вопросы информационно-аналитической деятельности органов власти в трудах отечественных и зарубежных мыслителей. Раскрыты современные научные наработки относительно потребностей в аналитической управленческой деятельности, которые определяются несколькими условиями. Во-первых, управление как высокотехнологическая деятельность характеризуется растущим количеством различной информации, которая не подходит для непосредственного использования управленцами, так как требует специальной обработки с учетом принятой парадигмы управления и решенных задач. Во-вторых, современное управление становится более динамичным и ситуативным, что приводит к росту потребностей в информационных данных для принятия правильного решения по их

удовлетворению. Информационно-аналитические структуры на основе составленных рекомендаций обеспечивают диагностику ситуаций для восприятия общественных тенденций, предотвращают формирование негативного общественного мнения и потенциальных конфликтов.

Обосновано, что информационно-аналитическая система обеспечения государственного управления должна учитывать разнообразие процессов принятия государственно-управленческих решений и специфику деятельности государственных служащих всех категорий на разных этапах процесса принятия решений.

Определено, что информационно-аналитическое обеспечение необходимо при реализации следующих задач:

- анализ и мониторинг состояния объектов управления;
- качественный контроль за выполнением решений и эффективность работы механизмов управления;
- анализ внешних и внутренних проблемных ситуаций и их прогноз;
- документальное оформление управленческих решений и процесс подготовки их принятия;
- анализ качества принимаемых решений;
- экспертиза предлагаемых решений и проблем и т. п.

Доказано, что информационно-аналитическая деятельность имеет ряд целевых направленностей на решение ситуаций, которые требуют принятия государственно-управленческих решений и заключаются в осуществлении определенных действий по мониторингу накопленной информации, ее структурированию, принятию решений для получения дополнительной информации по новой исходной задаче и т. п. Как наиболее общее определение цели информационно-аналитической деятельности необходимо рассматривать создание определенных информационных продуктов, где необходимо выполнение, как минимум, трех требований научного обоснования, правдивости и своевременности информации.

Ключевые слова: информационно-аналитическая деятельность органов власти, государственно-управленческие решения, информационное обеспечение государственных органов, аналитическая информация, продукты информационного рынка.

ISSUES OF INFORMATION-ANALYTICAL ACTIVITY OF PUBLIC AUTHORITIES IN THE WRITINGS OF DOMESTIC AND FOREIGN THINKERS

Annotation. The scientific article is devoted to the study of questions of information-analytical activity of the authorities in the writings of domestic and foreign thinkers. Modern scientific developments concerning the needs of analytical administration activity, which are determined by several conditions, are revealed. First, the administration as a high-tech activity is characterized by an increasing amount of miscellaneous information that is not suitable for direct use by the officials, because it requires special processing, taking into ac-

count the adopted administration paradigm and the tasks that have been solved. Secondly, modern administration is becoming more dynamic and situational, leading to an increased need for information data to make the right decision to meet them. The information-analytical structures provide diagnostics of situations for perception of the social tendencies, prevent the formation of negative public opinion and potential conflicts on the basis of complex recommendations.

It is substantiated that the information-analytical system of the public administration should take into account the diversity of decision-making processes and the specific activities of civil servants of all categories at different stages of the decision-making process.

It is determined that information-analytical support is necessary in the implementation of the following tasks:

- analysis and monitoring of the status of the administration objects;
- quality control over the implementation of the decisions and the effectiveness of administration mechanisms;
- analysis of external and internal problem situations and their forecast;
- documenting administration decisions and the process of preparing them;
- analysis of the quality of the decisions made;
- expertise on proposed solutions and problems, etc.

It has been proved that information-analytical activity has a number of objectives aimed at solving situations that require public-administrative decisions and consist in taking certain actions to monitor the accumulated information, structure it, make decisions to obtain additional information on the new initial task and so on. The most general definition of the purpose of information-analytical activity should be considered the creation of certain information products, which requires at least three requirements for scientific substantiation, truthfulness and timeliness of information.

Keywords: information-analytical activity of the authorities, state-administrative decisions, information support of the state bodies, analytical information, products of the information market.

Постановка проблеми. На даному етапі існування людства, яке входить в епоху цифрового суспільства, інформація відіграє все більш важливу роль і накопичується у таких обсягах і з такою швидкістю, що в сучасному світі люди стають все менше і менше здатними усвідомити природу вторгнення її потоку, досконало її зрозуміти та оперувати відповідними

даними під час провадження своєї професійної та іншої діяльності. Тому варто зауважити, що ефективні державно-управлінські рішення не можуть базуватися лише на традиційному адміністративному досвіді. Ось чому наукові знання, всебічна обізнаність, здатність аналізувати і передбачати соціально-політичні процеси, що впливають на держа-

вотворчі питання, повинні базуватися на адекватному сприйнятті інформації [1].

Зазначу, що через швидкі зміни соціальної реальності, які пов'язані з активним розвитком інформаційних технологій та суспільства, виникає потреба у розробці моделей та нових підходів до державного управління, що будуть побудовані на спільній роботі різних суб'єктів соціального та економічного розвитку для досягнення цілей соціального консенсусу щодо використання цільових даних, та відрізнятимуться гнучкістю реагування на зміни внутрішнього та зовнішнього середовищ тощо. Звичайно, вагомий вплив має аналітичне забезпечення якісної інформаційно-управлінської діяльності.

Діяльність, що пов'язана з інформаційно-аналітичною сферою, є невід'ємною складовою функціонування системи державного управління. Застосування та широке використання сучасних інформаційних технологій в управлінській діяльності забезпечує інформаційно-аналітичну підтримку у прийнятті рішень державних органів на всіх рівнях, супроводжує інформаційну складову соціально-економічного розвитку держави та її регіонів, задовольняє інформаційні потреби державних службовців, різних категорій громадян, створюючи необхідні умови для активного висловлювання громадської думки щодо якості роботи органів влади та послуг, якими вони забезпечують населення.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Огляд останніх досліджень з цього питання демонструє зацікавленість вчених до теоретич-

них та практичних аспектів зазначеної проблеми, а саме інформаційно-аналітичного забезпечення у формуванні управлінських рішень. Інформаційно-аналітична діяльність компетентних органів, роль інформації у процесі прийняття рішень є предметом дослідження різних науковців: В. Бакуменка, А. Дегтяра, І. Древицької, Ю. Машкарова, В. Мороза, Н. Нижник, Є. Романенка, В. Тертички, В. Троня та ін. Наприклад, І. Ібрагімова займається проблемами застосування нових методів аналітичної роботи у державному управлінні, І. Клименко, М. Швець — дослідженням розвитку інформаційного суспільства. Вони описують у своїх працях впровадження технологій електронного урядування в Україні. Ряд робіт, зокрема, Р. Калужного, Л. Полякової присвячені визначенню шляхів вдосконалення інституційного забезпечення організаційних, юридичних, кадрових та інших інформаційних процесів державного управління. Однак, незважаючи на зацікавленість експертів та науковців інформаційно-аналітичної діяльності органів влади у її вдосконаленні, все ще, чимало теоретичних, методологічних та практичних питань досі не вирішені.

Мета статті — розкриття теоретичних аспектів питання інформаційно-аналітичної діяльності органів влади у працях вітчизняних та зарубіжних мислителів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Поняття “інформаційно-аналітична діяльність” досить часто зустрічається у літературі з державного управління. На думку В. Попова, інформаційно-аналітич-

на діяльність — це діяльність інформаційно-аналітичних підрозділів державних органів та приватних корпорацій, які забезпечують інформаційні процеси, формують інформаційні відносини, які допомагають керувати та полегшувати процеси управління, на основі діагностики, прогнозування та моделювання інформаційних процесів і сприяють їх практичному втіленню [2].

К. Маркелов вважає, що інформаційно-аналітична діяльність — діяльність аналітиків та аналітичних груп, зацікавлених у дослідженні та моделюванні інформаційного суспільства, формуванні методології соціального управління з використанням масової інформації, практики управління інформаційними процесами [3].

П. Шпиґа вважає, що інформаційно-аналітична діяльність є напрямом інформаційної діяльності, тобто: “інформаційно-аналітична діяльність — це сфера діяльності, яка особливо актуальна для виявлення, розвитку, зберігання та поширення інформації у сфері управління, політичної та економічної діяльності” [4]. На мій погляд, якщо розглядати інформаційно-аналітичну діяльність як напрям або вид інформаційної діяльності, то саме інформаційна діяльність має бути більш глибокою за змістом, а виходячи з цих визначень, все навпаки — інформаційно-аналітична діяльність включає інформаційну діяльність як одну із складових.

На думку А. Пархоменка, інформаційно-аналітична діяльність функціонально і науково перетинається з державно-управлінською діяльністю, використовуючи мож-

ливості інформаційно-аналітичних служб, активно реалізовується через інформаційні продукти та послуги, спрямована на виконання завдання якісно-змістовного перетворення інформації [5].

З точки зору О. Нестеренка, інформаційно-аналітична діяльність — комплекс дій і заходів для обґрунтування, прийняття рішень, за допомогою методів та інструментів збору, обробки та аналізу даних на основі інформаційних технологій [6].

Якщо розглядати інформаційно-аналітичну діяльність з точки зору законодавчого рівня, то вона зустрічається лише у Наказі Державного комітету зв'язку та інформатизації України “Про затвердження Методики визначення належності бюджетних програм до сфери інформатизації” від 6 червня 2003 р. № 97, де зазначається, що “інформаційно-аналітична діяльність — це поняття, методи та інструменти для збору, обробки та аналізу даних на основі інформації, певна сукупність дій та заходів на основі нормативно-методичних матеріалів” [7].

Отже, зміст інформаційно-аналітичної діяльності полягає у відокремленні від загального інформаційного потоку максимального обсягу відповідної інформації. Виходячи із зазначеного, виділяємо такі ознаки інформаційно-аналітичної діяльності:

- 1) функціонує за допомогою спеціальних підрозділів інформаційно-аналітичних служб;
- 2) несе в собі допоміжний, прикладний характер;
- 3) забезпечує якість та ефективність виконання функцій державними органами;

4) головними елементами її інформаційного змісту є: збір, накопичення, обробка, аналіз, використання та поширення інформації.

Своєю чергою, інформаційно-аналітична діяльність має ряд цільових направленостей на вирішення ситуацій, які вимагають прийняття державно-управлінських рішень і полягають у здійсненні певних дій щодо моніторингу накопиченої інформації, її структурування, прийняття рішень для одержання додаткової інформації за новим вихідним завданням тощо. Як найбільш загальне визначення мети інформаційно-аналітичної діяльності необхідно розглядати створення певних інформаційних продуктів, де необхідним є дотримання, як мінімум, трьох вимог щодо наукового обґрунтування, правдивості та своєчасності інформації [8].

На мою думку, не рідко інформаційно-аналітичну діяльність співставляють з інформаційною діяльністю та зводять до інформаційного забезпечення державних органів. Це один з головних недоліків у розумінні сутності інформаційно-аналітичної діяльності, адже, у сьогоденішньому контексті, вона є головним фактором розвитку демократичного суспільства, що відповідає за стабільність держави та виконує такі вагомі функції [9]:

1. **Управлінська** — керує інформацією на всіх етапах управлінської діяльності: підготовки, прийнятті управлінських рішень, контрольній практиці.

2. **Діагностична** — отримання об'єктивної картини ситуації, діагностика.

3. **Застерегаюча** — досліджує проблеми, небезпечні конфлікти, що дають змогу їх уникнути.

4. **Пізнавально-ментальна** — зміст подій сприяє зміні розуміння, змінює мислення управлінців.

Таким чином, інформаційно-аналітична діяльність зводиться до двох важливих факторів її формування: по-перше, за її допомогою одержується прямий результат пошуку оптимального управлінського рішення; по-друге — опосередкований результат — зміна сприйняття об'єкта чи події, які аналізують управлінці.

До речі, на сьогодні у багатьох країнах, включаючи Україну, важливість та значення аналітичних служб в управлінській діяльності державних органів, соціальних процесах та партійних справах все ще недооцінені. Без перебільшення така неповага до аналітики загрожує національній безпеці країни, оскільки аналітична інформація є найціннішим продуктом на інформаційному ринку. Збільшення впливу глобалізації на майже всі процеси суспільного існування приводить до формування глобального інформаційного суспільства, зміни парадигми інформаційно-аналітичної підтримки діяльності уряду, в якому інформація стала стратегічним ресурсом.

За оцінками та результатами дослідження вітчизняних та зарубіжних наукових шкіл можна сказати, що інформаційно-аналітична діяльність стала об'єктом різних наукових досліджень у сфері державного управління, а саме: методологічного забезпечення інформаційно-аналітичної діяльності державних та місцевих органів; інформаційно-ана-

літичної діяльності у регіональній системі управління; інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності компетентних органів; характеристик інформаційної діяльності та аналітичних служб регіонів тощо.

Висновки. Дослідивши різні наукові праці багатьох вчених, дійдено висновку, що інформаційно-аналітична діяльність — це комплекс дій щодо підвищення ефективності державно-управлінської та політичної діяльності, заснованих на розумінні сутності, причин, тенденцій подій та інцидентів у політиці, на основі огляду та оцінювання ситуації, розробки результатів, рекомендацій, аналізу та обробці інформації за допомогою низки технологій, що характеризують об'єкт державно-управлінського впливу, а також оцінку результатів політичних рішень, конкретні методи діагностики, аналізу та синтезу. Інформаційно-аналітична діяльність полягає у наданні особам, які приймають рішення, можливості здійснювати державно-управлінську, політичну, економічну та іншу діяльність в умовах тиску часу з неповною, нечіткою, або суперечливою інформацією про досліджувані процеси.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ганцюк Т. Д. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів публічної влади в Україні: джерелознавчий аналіз дискурсного поля [Електронний ресурс] / Т. Д. Ганцюк // Електронне видання “Державне управління: удосконалення та розвиток”. № 8. 2018. Режим доступу: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1287>

2. Попов В. Д. Социальная информатология : словарь / сост. Л. И. Мухамедова; под. общ. ред. В. Д. Попова. 2-е изд. М.: РАГС, 2007. С. 53.
3. Маркелов К. В. Аналитическое мышление специалиста по работе с информацией: лекция / К. В. Маркелов. М.: РАГС, 2007. С. 3.
4. Шпица П. С. Інформаційно-аналітичне забезпечення зовнішньої політики: конспект лекцій / П. С. Шпица. К. : Київ. міжнар. ун-т, 2004. С. 14–16.
5. Пархоменко О. В. Інформаційно-аналітичне забезпечення процесу прийняття рішень в системі науково-технічної інформації : дис. ... канд. екон. наук : 08.02.02 / О. В. Пархоменко. К., 2006. С. 42–45.
6. Нестеренко О. В. Основи побудови інформаційно-аналітичних систем органів державної влади / О. В. Нестеренко. К.: Наук. думка, 2005. С. 40.
7. Про затвердження Методики визначення належності бюджетних програм до сфери інформатизації : Наказ Державного комітету зв'язку та інформатизації України від 6 червня 2003 р. № 97 // Офіц. вісн. України. 2003. № 26. Ст. 315.
8. Курносков Ю. В. Аналитика: методология, технология и организация информационно-аналитической работы / Ю. В. Курносков, П. Ю. Конотопов. М. : Русаки, 2004. С. 63.
9. Сурмин Ю. П. Теория систем и системный анализ: учеб. пособие / Ю. П. Сурмин. К.: МАУП, 2003. С. 271.

REFERENCES

1. Hantsiuk T. D. (2018). Informatsiino-analitychne zabezpechennia diialnosti orhaniv publichnoi vlady v Ukraini: dzhereleznachnyi analiz dyskursnoho polia [Information and analytical sup-

- port of the activity of public authorities in Ukraine: source analysis of the discourse field]. *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok – Public administration: improvement and development*, 8. Retrieved from <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1287> [in Ukrainian].
2. Popov V. D., Mukhamedova L. I. (2007). *Sotsialnaia informatsiologiia [Social information science]*. (2nd ed.). Moscow: RAGS [in Russian].
 3. Markelov K. V. *Analiticheskoe myshlenie spetsialista po rabote s informatsey [Analytical Thinking of the Information Specialist]*. Moscow: RAGS [in Russian].
 4. Shpyha P. S. (2004). *Informatsiino-analitychne zabezpechennia zovnishnoi polityky [Information and Analytical Support of Foreign Policy]*. Kyiv: Kyiv. mizh nar. un-t. [in Ukrainian].
 5. Parkhomenko O. V. (2006). *Informatsiino-analitychne zabezpechennia protsesu pryiniattia rishen v systemi naukovo-tekhnichnoi informatsii [Information analytical support of decision-making process in the system of scientific and technical information]*. *Candidate's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].
 6. Nesterenko O. V. (2005). *Osnovy pobudovy informatsiino-analitychnykh system orhaniv derzhavnoi vlady [Fundamentals of building information-analytical systems of state authorities]*. Kyiv: Nauk. Dumka [in Ukrainian].
 7. Nakaz Derzhavnogo komitetu zviazku ta informatyzatsii Ukrainy “Pro zatverdzhennia Metodyky vyznachennia nalezhnosti biudzhetykh program do sfery informatyzatsii” : vid 06 chervnia 2003 r., № 97 [Order of the State Committee of Communication and Informatization of Ukraine “On approval of the Methodology for determining the appropriateness of budget programs in the field of informatization” from June 06 2003, № 97]. (2003). *Ofitsiinyi visnyk Ukrainy – Official Bulletin of Ukraine*, 26. Art. 315 [in Ukrainian].
 8. Kurnosov Yu. V., Konotopov P. Yu. (2004). *Analitika: metodologiya, tekhnologiya i organizatsiya informatsiino-analiticheskoy raboty [Analytics: methodology, technology and organization of information and analytical work]*. Moscow: Rusaki [in Russian].
 9. Surmin Yu. P. (2003). *Teoriya sistem i sistemnyy analiz [Theory of systems and system analysis]*. Kyiv: MAUP [in Russian].